

Передплата

на «РУСЛАНА» вносить:

в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 170 кор.

За границею:

на цілий рік: зі щоденною
виплатою 7 доларів, або 12
рублів; з виплатою двічі
в тижні 5½ долара, або 10
рублів; з виплатою що субо-
ти 4½ долара, або 9 рублів.
Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАН

«Виреш ми очи і душу ми виреш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня
крім неділь і руских свят
о 5½ год. пополудни.

Редакция, администрация і
експедиция «Руслана» при ул.
Оссолінських ч. II. (партер)
(Фронт від ул. Тихої). Екпе-
диция місцева в Агенції
Соколовского в насажі Гавс-
мана.

Рукописи звертає ся лише
на попереднє застереженє.

Рекламациі неопечатані є
вільні від порта. — Оголо-
шеня звичайні приймають
ся по ціні 20 с. від стріч-
ки, а в «Надісланім» 40 с.
від стрічки. Подяки і при-
ватні довесеня по 30 сот.
від стрічки.

Грізне положенє в Царгороді.

(X) Турецкий султан Абдуль Гамід опинив ся у вельми грізнім положеню. Молодотурецкі війська станули табором в Чаталджэб, а в хвилі, коли се пишемо, може вже опинили ся в самім Царгороді. Вправді були намаганя, щоби здержати їх похід на столицю і з парламенту вислано відпоручників до переговорів з молодотурками, одначе се було безуспішне.

Відпоручникам заявили лише молодотурки, що не бажать проливу крови а виступають лише в обороні конституції і в ціли втихомирєня заколоту в столиці. Очевидно бажать молодотурки відвернути вмишанє заграничних держав в сю справу, що послідуралоб неминучо, колиб настала в Царгороді анархія.

В столиці самій положенє зовсім змінило ся, проявив ся там цілковитий зворот. Постава молодотурецкого війська і поступованє їх офіцерів викликано загальне зачудованє, а одушевленє, з яким они з лицевій революції виступили за конституцію, проявило ся тепер на ново між ними, так що навіть противники молодотурків не думають уже піддержувати самовлади султана.

Наслідком того султан опинив ся у вельми скрутнім положеню, бо похід молодотурецкого війська звернений прямо проти него, яко головного виновника вспятної революції великодної. Не тільки его престол але й жите загроженє, бо его жде пімста за ту різню, яку він виправив з підмогою духовних і низшого війська між прихильниками конституційного устрою.

Положенє султана тим грізнійше, що его відступила вже й т. зв. ліберальна унія і зближила ся до молодотурків, і роги котрих она найбільш ворогувала. Султан опинив ся отже без усякої підпори і помочи, вдавав ся до амбасад европ. держав, одначе там відказали ему всякого вмішуваня у внутрішні турецкі справи.

Абдуль Гамід дав ся добре в знаки протягом свого деспотичного панованя в Туреччині не тільки християнам але й музулманам. Заговор лицевій молодотурків уважали в Туреччині загальне визволенє з найстрашнійшого гнобленя султанських любимців, що висисали край і населенє нечуваним способом. Лицєва революція молодотурецка була пробою, щоби звернути султана на нову дорогу і можна було сподівати ся, що Абдуль Гамід, володар незвичайного політичного таланту і бистротности, зрозуміє своє положенє і погодить ся з конституційним ладом, який накладав ему вправді обмеженя влади, одначе не загрожував его престолови. Молодотурки не мали наміру его усувати, щоби не викликвати трудностей конституційному перестроеви держави і не доводити до дипломатичного вмішуваня европ. держав. Его повага зросла до того ступня, що англійський король вислав ему вельми сердешний привіт. Він міг отже дійти яко конституційний володар до великого впливу при своїм політичним таланті і до такого значіня, якого самодержавці ніколи не можуть осягнути. Здавало ся, що вже розвязанє питає конституційного устрою в музулманській державі.

Одначе султан не міг забути молодотуркам, що они відобрали ему необмежену самовладу, він палав пімстою, бо навіть з

міністрам не хотів ділити свої влади а бажав правити деспотично, окружений доносчиками і любимцями. Отся жадоба необмеженої влади пхнула его до вспятної революції, щоби з підмогою духовних і жорстких воєнків знищити конституційний лад, відзискати давню самовладу.

Але замість того опинив ся Абдуль Гамід в такім положеню, що може втратити і престол і жите. Сі жовніри, котрі убивали молодотурецких офіцерів і всіх прихильників на улицах Царгорода, не мають відваги станути до бою з надтягаючими молодотурецкими військами, бо й нема нікого, хто би обняв провід над ними. Ліберальна унія також відцурала ся всякої спілки з султаном і навязує порозумінє з молодотурками а також на населенє Царгорода, котре і за турецких, як і за давних візантійських часів було все примхвате і переворотне та віроломне, не може султан покладати своїх надій, бо оно готово повітати тих яко витязів, котрих не давно з столиці проганяло. Таким способом опинив ся султан Абдуль Гамід осамотнений, а проливши стільки крови за свого панованя, може сам найти криваву смерть. Колиб молодотурки віднесуть побіду, тоді скінчить ся неминучо панованє Абдуль Гаміда. В сія хвилі, коли се пишемо, султан може є в євєзєнем молодотурків або може спас ся утечею, бо такі вісти вже вчера і перед вчера появили ся.

Два чеські голоси про язикові предлоги.

(Δ) Язикові предлоги входять в програму весняної сесії держ. ради і мають промостити

Сільвіо Пелліко.

Із днів мойого тюремного життя.

(Le mie prigioni).

З італійської мови переклав

Володимир Держирука.

(Дальше).

Ох, щоб були лише ті животины мене навідували! Ще несна не минула, а комарі розмножили ся в застрашаючій числі. Зима була незвичайно лагідна, в марті повів часом вітер а опісля надійшла спека. Не можу того вивісти, як розігрів ся воздух в мойій кімнаті. Вона була звернена на південь, накрита оловним дахом, вікно виходило на вежу св. Марка, рівнож оловом криту, і від неї то немилосердно відбивались горячі сонячні лучі; я гадав, що удушю ся. Я ніколи не уявляв собі такої спеки! До тої мукі прилучили ся ще й мухи, в так величезнім числі, що я цілий був ними прикритий, хоч як рухав ся я і старав ся від них звільнити ся: ліжко, стіл, столець, долівка, стіни, стеля — все було ними прикрите, а в воздуху вертіло ся множество інших мух, що безнастанно то влітали то вилітали крізь вікно і наповняли комнату пекольним брєнїнем. Укушенє такої мухи є болюче, а як їх чоловік перенесе багато-багато від вечера до раня, а від рана до вечера і коли вічно передумує ся над способом, як би їх

зменшити, то справді терпить ся і на тілі й на душі.

І коли я як слід пізнав ті муки, ще й до того, мимо мойх старань, годі було виблагати зміни кімнатки, повстала в мині гадка самоубийства а нераз був я близький божевіля. Однак, Богу дякувати, ті шалені думки не були постійні і розвага безнастанно мене піддержувала. Вона то мені доводила, що чоловік повинен терпіти і то терпіти з силою; я почув в собі яєсь вдоволенє з болю, радість з тої причини, що я не піддав ся і поконав все.

Тоді говорив я сам до себе: Чим мерзевійше стане мені жите, тим менший удар буде для мене тоді, коли мене молодого засудять на смерть. Без тих мук можеб я умер, мов трус? А впрочім, чи я маю такі чесноти, задля котрих заслуговував би я на щасливість? Деж вони?

І, застановляючи ся з правдивою строгостию, находив я в пережитих літах ледви кілька добрих поступків: все проче було або глупі пристрасти, ідопоклоньство, або горда й хибна чеснота. Гаразд отже, думав я, терпи негіднику. Колиб люди або комарі навесли тобі смерть безправним насильством, то уважай їх за орудіє Божої справедливости й мовчи.

XXVII.

Чи чоловікови приходить ся справді так тяжко покорити себе щиро? признати себе грішником? Чиж се не правда, що ми загально переживаємо нашу молодість на марничках і місто зібрати всі свої сили, щоб піти вперед по дорозі чесноти, тратимо їх велику часть на се,

щоб себе понизити? Не обійдеться ту без винків; але признаю, що вони не відносять ся до моеї вужденної особи. Також не бачу я в тім жадної заслуги, коли хто є невдоволеним з самого себе: бо коли хто завважає, що свічка більше димить ся, чим світить, тоді не потреба надто великої второпности, щоби сказати, що она не горить так, як повинна горити.

Так задивляючи ся на себе з цілим можливим спокоєм ума, розумів я, що Божі допущення мені належать ся. Якийсь внутрішній голос говорив мені: на сї допущення заслужив ти собі, коли не через сей проступок, то через инший; колиб лиш они послужили тобі до сего, щоби ти знов навернув ся до Бога, що є совершенний і Якого повинні наслідувати смертні люди відповідно до їх сил.

Колиж я був приневолений себе осудити задля тисячій безбожних виступів, то на основі якого права мав би я нарікати, коли деякі люди видали ся мені праведними, а инші несправедливими; коли я позбавлений деяких утіх сего світа, коли я мусів конати в тюрмі, або згнути насильною смертю?

Зачав я вбивати собі сильно в серце ті рефлексії так справедливі і так відчуті; опісля бачив я, що мені треба було бути консеквентним і що мені нічого иншого не лишало ся, як лиш благословити справедливі постанови Божі, полюбити їх і виполоти з свого серця всяке противне бажанє.

(Дальше буде).

дорогу до німецько-чеського порозуміння. Тимчасом а чеського табору відзивають ся голоси, котрі не віщують їм ніякого успіху. Бувший міністер-президент гр. Франц Тун висловив ся в часописі „Die freie Stadt“ з нагоди тих предлог, що правительство обминає обсяг діланя чеського сойму і не дивує ся, що чеські послы всіма силами проти того виступають. Одначе мимо того думає гр. Тун, що самим протестом а ргіогі, і відклонюванем всякої наради над тими предлогами чеські послы пошкодилиб сьому народови. Він бажає, щоби чеські послы приступили до нарад над сими законами і прийняли, що в них добре, а усунули, що лихе. Гр. Тун висловлює гадку, що се байдужно, на якій видівні положить ся підвалини до мира, щоби лише ціль досягнути. Він бажає, щоби Чехи принесли велику жертву своїх переконань що до компетенції і зложили докази, на многі постанови сих предлог річево і політично є неможливі.

Посол молодоческий Машталка, котрому недавно виборці висловили недовіре, промовляв в Горіцах про політ. положенє і вигляди весняної сесії держ. ради. Він улажає теперішню хвилю непригідною до розв'язки язикового питання. По закінченю сербско-австрійського спору на его думку Славянство побите на всіх точках, отже рішенє сего питання доведло лише до скріплення Німців в Чехах. Прислуга дана Німеччиною в тім спорі Австрії заборочила Німців і они бажалиб заплати у внутрішній політиці за ту прислугу. В комісії нема вислідів, щоби можна поправити в користь Чехів предлогу бар. Бінерта, котра є гірша, як предлога д-ра Кербера і бар. Бека. В палаті не найшлаб ся більшість для ухваленя сих предлог. Христ. суспільники тепер пливають зовсім з німецько-національною струєю. Поляки не покинуть свого автономічного становища з огляду на Русинів, а також соціал-демократи не будуть наражувати ся на небезпеки. Колиб правительство під напором Німців наставало на ухвалу сих предлог, понеслоб пораженє. (Як ми вже нещодавно зазначили, правительство не думає поважувати сеї справи, лишаючи се сторонництвом — *Ред. Руслана*).

Як довго грозить така розв'язка язик. питання, не можуть Чехи згодити ся на зміну регуляміну. Пбс. Машталка числять на се, що правительство буде в труднім положеню (потребує бюджет. провізорії до кінця 1909, кредити на покритє видатків спричинених прилучкою Босни, на будову великанських кораблів), отже ті потреби годять ся вихіснувати і в тій цілі утворений „Слав. Союз“. Усталене відносин в держ. раді по думці п. Машталки без огляду на Слав. Союз є неможливе.

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Найближше засіданє палати послів відбуде ся 27. с. м. На дневнім порядку звіт господарської комісії про правительствену предлогу в справі зміни і доповненя промислової ординації.

Пражский „Den“ помістив стацию др. Крамаржа, вимірену проти радикальної чеської політики, яка приносить хосен Німцям, що глядять з вдоволенем на то, як самі Чехи виключають себе з політичних комбінацій. Повалене кабінету бар. Бека називає др. Крамарж нещастєм; бар. Бінерт готовий іти проти Чехів. Радикальна політика булаб тепер неоправданою дурницею.

Як відомо, дня 26. лютого наступило в Царгороді підписанє протоколу, в яким султан узнає чин доконаня прилучки. Внаслідок висказаних ним бажань подало австро-угорське правительство се до відомости держав а они повитали з вдоволенем заключенє сеї угоди. Щоби по урегульованю матеріальної сторони питання погодити також формально правний стан, сотворений нещодавно в Босні і Герцоговині, з постановами берлінського трактату, полишало ся ще віденьському кабінетови домагати ся згоди держав, підписаних на трактаті на знесенє 25. арт. договору о Босну і Герцоговину. На заходи в сій справі відповіло насамперед німецьке і італійське прави-

тельство прихильно у своїх нотах. В той сам спосіб заявили згоду сими днями також правительство: англійське, російське і француске на знесенє 25 арт. берлінського трактату, тим то боснійско-герцоговинська справа також і формально остаточно полагоджена.

Заграниця.

Молодотурецкі війська находять ся вже близько Царгорода. На їх чолі станув дотеперішний командант царгородского корпусу, Муктар-баша, який втік був з Царгорода, але не удав ся до Греції, лише получив ся з молодотурками. Певних вістий що до числа молодотурецкою армії нема; як можна вносити з надходячих вістий, молодотурки мають за собою 2, 3 і 4. корпус, крім сего велике число добровольців.

Рішучо не можна ще казати, чи прийде до походу на Царгород. З обох сторін старають ся довести до взаємного порозуміння. Одначе можна передвидіти, що коли обійде ся без кровавої боротьби, тоді зовсім певним є упадок султана, бо молодотурки будуть домагати ся его усуненя, яко за поруки конституції. Але усуненє Абдуль-Гаміда викличе такий роздор, що без сумніву конець другої молодотурецкої революції буде кровавий.

Після консулярних депеш розвинули молодотурки невтомиму діяльність особливо в Македонії і Альбанії. На їх чолі стоять два народні герої Ніязі і Енвер-бей. Притім всім дбають они о супокій. Висилка війск з Солуня та з Адриянополя триває без перерви. Молодотурки пересвідчені, що коли вимарш покінчить ся, тоді з їх війском получат ся ціла армія. Они сподіють ся згромадити в Чатальджа чотири дивізії, то є около 50.000 людей.

Султан находить ся через своє дволичне поведєне в незвичайно прикрім положеню. І коли справді офіцери в Чатальджа є певні свого війська, там нагромадженсго, що нема сумніву, що рушить оно на їх розказ ратувати загрожену вітчизну. Знатоки тамошних відносин і визначні дипломати є пересвідчені, що молодотурки віднесуть побіду в мирній дорозі, що султан мусить улячи й що прийде до взаємного порозуміння. З огляду на се можуть змарніти пляни всіх дрібних сусідних держав, бо скоро прийде в Туреччині до порозуміння, тоді уоружена турецка армія легко може звернути ся проти внішнього ворога.

Огляд часописий.

(„Діло“ про „смерть філянтропа“. *Голос сусп. христ. Reichspost* про процес М. Січинського. Білоруська „Наша Ніва“ про єднанє між Білорусами а Українцями).

(Конець).

Христ. суспільний дневник Reichspost подав з нагоди процесу М. Січинського п. з. „Товариш Січинський“ таку замітку. „Студент Січинський, що убив намісника Потоцкого, подав в розправі перед судьями присяжними при мотивованю свого злочину важне зізнанє, що він є прихильником соціал-демократичної програми. Було би несправедливо за злочин одного чоловіка робити одвічальним ціле сторонництво, до котрого він признає ся. Злочинець заносить сором своему сторонництву, одначе злочин остає злочином. Інакше має ся справа із злочином з політичних попук Політичний злочинець ділає в дійснім або мнимім розуміню своєї партійної програми, може яко провідник, поборник або проломник своєї організації, а певно яко жертва своєї приналежности партійної. Січинський, що в цвітну неділю 1908 р. застрілив намісника Потоцкого підчас послуханя, не навів на свій вчинок ніяких попук окрім політичних, а в судовій салі свої зізнаня, котрі не виявили ані крихти розкаяня, закінчив справді демонстративним признанєм своєї приналежности до соціал-демократичного сторонництва. Убийство на наміснику Потоцкім являє ся отже яко овод соціал-демократичного „народного вихованя“. Політичне убийство було отже перший раз в Австрії введене в практиці прихильником соціал-демократичної програми. Се стверджує зізна-

не торжественне товариша Січинського“.

Видаваний у Вильні білоруский тижневник „Наша Ніва“, про який ми недавно звіщали, оповістив в 13 і 14 ч. п. з. „Лісты з України“ стацию „Аб єднаньці меж беларусами і українцями“ (про єднанє між Білорусами і Українцями, котру тут подаємо перекладом задля єї великої ваги в нинішних обставинах в Росії).

„Доля довела мені жити кілька років здалека від своєї рідної матери — Білоруся, в щасливішій за нашу сторінку — Україні. Але не зважаючи на кілька років, серце всеж така тягне до своєї рідної землі. Величезною втіхою бувають сі вісти про Білорусь, які доводять ся діставати через „Нашу Ніву“, чи через українські і російські часописи.

„Живучи на Україні, мені довело ся переконати ся, що між нами Білорусами і Українцями єсть багато спільного, як в історичній долі, так і в теперішньому житю, що єднає Білорусів з Українцями. Але передовсім і найбільш видно єю спільність в національній справі обидвох братних народів. Ріжниця буде тільки та, що українська національна справа о много більше пішла вперед чим білоруска і в тім не скоро нам доведе ся зрівнати з Українцями (про національну справу в Українців, цікаву для Білорусів, напишу иншим разом).

„В своїх листах я постарая ся описувати з одного боку все нове і цікаве, що буде тут чути про Білорусів, а з другого знаємити своїх братів — Білорусів з житєм а так само з національною справою Українців, від котрих нам треба вельми багато повчити ся. На сей раз я напишу про єднанє між Білорусами а Українцями, яке почало ся вже давно і ширить ся все більш та йде до наших часів.

„Спільність інтересів і взаємні відносини між українством а білорусчиною належать ще до вельми давних часів. В часи найбільшого свого панованя, в XIV—XVII ст., білоруска книжна мова, як каже д. Д. Дорошенко в своїй праці „Білоруси і їх народні відродини“, рівно була уживана на великім просторі — в Західній і Південній Русі.

„Довгі часи освічені Українці і Білоруси вживали одної спільної мови, письменники XV—XVII ст. мали думку про одну мову для обидвох братних народів.

„Дальше в 70-их роках минувшого столітя, коли білоруский національний рух тільки що починав ся, відомий український письменник Драгоманів писав у своїх творах про потребу єднаня демократичних мужицких народів східної Європи. Працюючи для української справи, Драгоманів дав почин народно-демократичній білорускій літературі виданєм в Женеві білоруских книжок н. пр. Пра багатства ды беднасьць“.

„В часи так званої „весни“ (1904—1905 р.) думка про зближенє Українців і Білорусів стала знов сильно піддержувати ся серед петербурських студентских громад. Єднанє Українців з Білорусами зазначило ся так само і на Парижскім зїзді поступової славянської молодіжи, що відбув ся минушого року: Українці щиро витали своїх „молодших братів“ — Білорусів.

„На останку в сім році відомий український професор М. Грушевский знов заявляє потребу такого єднаня (гл. ст. „На українські теми“ Літ. Н. Вістник, кн. 1. 1909). Він каже, що „Білоруси, Литовці й Українці спільно звязані з собою пережитками минулого, що наложили свою печать на всякі прояви і теперішнього життя“.

„Говорячи се, він голосно закликає названі народи до спільного братнього єднаня і пособлюваня в культурній праці для спільної користі. Після М. Грушевского відразу відкликнулась українська часопись „Рада“. Щиро піддержуючи бажаня М. Грушевского, она з свого боку каже, що про сю справу національного єднаня насамперед повинна поклопотати ся „печать“ (часописи й місячники).

„Не лишнім буде зазначити, що в минулім місяці в Києві при книгарні Літ. наук. Вістника відкрив ся білоруский відділ, який має всі білорускі книжки й виданя „Наша Ніва“ і спілки „Загляне сонце і в наше віконце“, книжки сі призначені для потреб Білорусів, що живуть в Києві і в его околиці. (Добре булоб, щоб і У-

країнці познайомились ближше з білорускими видавництвами, а годилоб ся також книгарні Н. Товариства ім. Шевченка у Львові виписувати сі видання, щоби й тутешні Русини знайомились з білоруским рухом. — Ред. Русл.)

Як бачимо справа єднання Українців з Білорусами іде від давних часів. Нам, Білорусам, треба пильно займатися сим гарним ділом, від якого повинна бути велика користь для нашої національної справи. Бажаючи з усеї душі процвіту сему ділу, закінчимо сю статю словами проф. Грушевського: «В тіснім братаню, в спільности ідей свободи і поступу нехай зростає сила тих народів. Нехай відродить ся, після всякого лихоліття і втрат їх давна орляна молодість і крилами своїми накриє свій поневіраний, злиднями прибитий нарід! Глухів, Черниг. губ. Янук Журбен».

Ред. «Нашої Ниви» обіцяє повернути до сеї цікавої статі і просити також Білорусів висловити про неї свої погляди.

Для цікавості наведемо білорускою мовою вірш, який дописувач поставив на чолі своєї статі, винятій з Янка Лучини «Горсьць пшаніць».

Пекна дуже Україна:

Там цяплее сьвеціць сонцэ,
Як кінь вокам — усё раўніна,
Стэп на увсей залёг старонцэ.
Добра там, а толькі — нуды
На радной зямліцы нашай,
Нашу вёску сьніу я увсюды
З ляском, з рэчкой, с полем,

[с пашай!]

НОВИНИ.

— **Календар.** В четвер: руско-кат.: Евсихія; римо-кат.: Сотера і Кая. — В пятницю: руско-кат.: Терентія; римо-кат.: Войтїха еп.

— **Кацапський шпігун перед судом.** Вчора розпочала ся перед карним трибуналом розправа проти Ярослава Мончаловського, обжалованого о шпігунство в хосен Росії. Арештоване его в жовтні м. р. викликало констернацію в кацапських кругах, а «Галічанін» до останної хвилі боронив невинности арештованого шпігуна. На слід шпігунства почала поліція дня 7. жовтня м. р. при нагоді домашної ревізії у Яр. Мончаловського. Найдено у него тоді поцри російські брошури девять карт генеральних східної Галичини і спеціальну карту околиць Львова, на якій нарисовано укріплення м. Львова, а крім того нарисований олівцем скіц околиць Львова з фортифікаціями і писані в російській мові олівцем поясненія до того скіцу. При ревізії і переслуханю в поліції Мончаловський подав, що ті всі географічні карти купив у Відні, щоби на них зазначити, де мешкають «русскіі», а скіц зробив для лішого перегляду околиць Львова. Однак другого дня признав ся Монч. до вини, коли ему представлено, що его карти з назначеними військовими укріпленнями мають велике значінє. Мончаловський заявив, що перед кількома днями був у него урядник варшавської охрани Массон і зажадав від него начеркнення укріпленя Львова, на що він згодив ся і записав собі адресу Массона, на яку мав вислати скіци. Дальше розповідав, що обійшов околицю Львова, ориентував ся на око, а потім без нічєї помочи зробив начерк, а впрочім сам Массон зазначив на карті синім і червоним олівцем всі укріплення, а просив Мон-ого о ближшій їх опис. Був би також викінчив дальші скіци і відослав їх Массонові, знаючи, що они потрібні ему до військових цілей. На питанє, як Массон представив ся ему, Монч. заявив, що Массон мав картку з підписом начальника охрани і з печаткою. Мон-ий твердив, що не годив ся о грошеву заплату, бо думав, що Массон тому до него зголосив ся, бо знав, що він так само як его батько є приклонником Росії. Пізнійше однак Мон-ий признав ся, що Массон обіцяв ему заплатити, як робота буде добра. Поліція перевірила потім, що у Львові був справді від 2—5. жовтня Массон, адвокат з Варшави. Військові власти орекли, що начерки укріпленя на картах і опис їх мають важне значінє і тому не подає ся їх на картах призначених для ширшої публіки, а укріпленя стережуть військові патрулі і не позволяють кому будь до них підходити, або їх фотографувати. Виконане скіцу вказувало, що Мон-ий, хоч у війську не служив, має в тім ділі певний досвід і що робив се не перший раз. На скіці була написана «воєнна карта», і се, як і дописки поясненя вказують, що робота була призначена для суєдної держави на випадок війни, отже очевидно Мончаловський робив се в цілях шпігунства.

Слідство тягнуло ся пять місяців. В тім

часі Мон-ий зміняв все зізнаня. Раз подав, що спеціальна карта околиць Львова була власністю его пок. батька, а знаки синім і червоним олівцем поробив его батько. Пізнійше знова заявив, що скіци і дописки зробив сам на підставі скіців і записків, найдених в паперах свого батька, з тою ріжницею, що сам нарисовув будуючу ся залізницю, а потім скіц батька знищив. Так само змінив зізнаня що до пізнаня Массона, б. мирового судию, замешкалого в Варшаві. Массона стрігив Мон-ий в Києві в 1908 р. підчас поїздки на почаївско-київську прощу. Массон сказав тоді, що приїде до Львова, а Мон-ий запросив его до себе. З початком жовтня Массон явив ся у Мон-ого і показав ему лист его батька на тоненькім папері з топографічним начерком і описом Львова, та з обіцянкою надіслати пізнійше дальші скіци і описи. Массон просив проте обжалованого Мон-го, аби переглянув папери по своїм батьку, може там що знайде ся. Мон-ий найшов справді скіци і після них обіцяв Массонові виготовити плян укріплення Львова. З паперів батька — зізнав Мон-ий — дізнав ся він, що его батько удержував зносини з Росією і безнастанно тудя їздив. Вкінці Мончаловський змінив всі попередні зізнаня і заявив, що сам нарисовув скіци і сам додав до них поясненя. Крім того, як звісно, Яр. Мончаловський жив в дуже близьких зносинах з російським консулом, Пустошкином, і за его посередництвом діставав запомогі зі «славнянского общества» в Петербурзі. Таких запомог було дві: 17. січня 1907. року дістав 500 К, а 24. лютого 1908. року 428 К.

Підчас слідства, з огляду на то, що Мон-ий був епілптиком, піддано его лікарским огляданям в цілі провіреня его умового стану. Лікарі психіатри висказали ся про его стан умовий неясно, тому передано Мон-ого до осуду медичному виділові, який ствердив, що хоч Мон-ий є придуркований, то однак не є на стілько дурний, щоби не міг відповідати за свої вчинки.

Вчорашна розправа на внесенє прокуратора Перацкого була довірочна. Розправі проводив радник Рибіцький, а в трибуналі засідали ще радники Держинський, Янко і Вержбицький. Обжалованого боронив адв. др. Солянський. Розправа розпочала ся зложенєм родоводу обж. Ярослава Мончаловського. Він має 24 літ; є сином Осипа і Леокадіи Мончаловських. Скінчив 5 клас гімназійських і два літа торгової академії. До 22. р. жита мав опікуна, потім дістав повнолітність. Ніякого занятя не має. По зарядженю тайности розправи остали при розправі мужі довіря обжалованого: редактор «Галічаніна» Марков і двоє віденських кореспондентів. Крім них др. Дудикевич, др. Добрянський і др. Заяц. По відчитавю акту обжалованя переслухано обж. Мончаловського. Всього, до чого признав ся при слідстві, тепер відкликав. Заявив, що неправдою є, щоби его батько служив Росії, ані его батько ані він не були шпігунами. З Массоном не умовляв ся що до доставленя плянів укріплення Львова, а карти і скіци рисував собі для власної пряминости. Записки робив на те, аби їх собі ліше затамити, укріплення начеркнув на випадок війни, але лише для власної потреби. З конс. Пустошкином жив в близьких зносинах так само як его батько, а що Пустошкін був его опікуном, тому «стипендія» з Петербурга приходила на руки консула.

По переслуханю обжалованого обор. др. Солянський зажадав фахової оцінки карт і плянів та описів укріплення Львова, начеркнених Мончаловским, о скілько они мають стратегічне значінє, взагалі провіреня предметового вства чину. Трибунал по нараді прихилив ся до сего жаданя і покличе двоє знатоків до розправи. Розправу відрочено до найближшої суботи.

Розправа веде ся в польській мові, в якій також зізнає обжалований, яко вірний син кацапского накоріпка, що по московски боїть ся або не знає говорити, або рускої мови не знає...

— **Ставропигійський Інститут.** Минулої неділі відбули ся загальні збори Ставропигійського Інститута у Львові при участі 29 членів. Сеніор Інститута, радник двора Ямницький, представив звіт з діяльности управляючого «совѣта», який прийнято до відома і уділено абсолюторію «саветови». Відтак приступлено до вибору президії і сеніором Інститута вибрано знов радника двора Ямницького, а его заступниками шкільного радника Н. Сивуляка і адв. д-ра Волод. Івасечка. В склад управляючого «савета» війшли: Е. Гленицький, В. Головацький, др. В. Лагола, І. Лісковацький, О. Марков, А. Менциньский, др. А. Павенцький, В. Паславський, І. Пелех, Ф. Свистун, А. Яковчик і др. В. Ясеницький. В склад управляючого «савета» входять також в характері спідка др. І. Добрянський, а до провірочного комітету вибрані О. Гудз, А. Ничай і К. Тиховський.

— **Львівський «Сокил»** має вже 413 пожарних філій по місточках і селах східної Галичини. Останню філію заложено в Горуцьку, дрогобяцького повіта, заходами тамошного пароха о. Льва Скобельського.

— **Гоголівська вистава в Києві.** Дня 3. мая в київській університеті відкрив ся Гоголівська ви-

става. Тут виставлено буде В. А. Чаховця (збірка річий, що відносять ся до Гоголя і автографи его листів), Н. В. Стороженка (старинний портрет Гоголя і горельєф Троциньського), проф. П. Я. Армашевського (етюд Светославского на сюжет з Гоголя), і товариства Нестора-літописця (документи, що відносять ся до Гоголя, які пожертвувала товариству сестра поета). Університет дав на виставу автографи та портрети Гоголя, наукові праці, присвячені Гоголеви, переклади творів Гоголя на чужі мови і т. ин. Потім будуть на виставі зібрані всі ювілейні видання, статі, програми святкованя ювілею до різних шкілах, просвітніх та інших товариствах, театральні афіші і т. ин., що так чи сяк звязані з святкованєм ювілею Гоголя на Київщині. В окремому місці будуть зібрані музичні твори, написані на Гоголівські сюжети.

— **Зїзд агрономів у Харкові,** що оноді закінчив ся, обміркував цілу низку питань що до організації агрономічної помочи людности. Зїзд висловив ся, що для красшого розвитку сільського господарства необхідно яко мога швидше поширити серед дорослої людности практичні знаня про сільське господарство, як се практикує ся в Америці та по інших країнах. Здійснити се не тяжко, особливо тепер, коли зростає число агрономів і є змога організувати вітчити, розмови й сільсько господарські курси. Далі зїзд висловив ся за необхідність виданя окремих брошур для ширеня серед людности нових способів хліборобства; виданя сі мусять бути примінені до місцевих обставин Харківщини, Катеринославщини, Полтавщини й Чернігівщини. Зїзд узнав також потрібним боротись з летучими пісками, яких розміри останніми часами значно зросли. Між иншим на зїзді вияснилось, що праця недавно заснованого інституту агрономів досить видатна. До агрономічної допомоги людність звертає ся все частійше, чутиливо прислухаючись до порад агрономів.

— **Убийство польского сьвященника.** В Ньюарку, Н. Дж., в Зедин. Державах замордовано незалежного польского пробоща Ансьоня. Поліція догадує ся, що сего убийства допустили ся власні парохіяни погибшого і многих з них арештовано. Також арештовано другого польского кс. Рудницького під закидом замордованя Ансьоня. Однак задля недостачі доказів випущено его на волю. Арештованих поляків випущено на волю за зложенєм високої запоруки, деякі мусяли зложити по десять тисяч доларів.

— **Самозванчий єпископ.** На днях заїхав до Вінніпегу муринський єпископ, щоби там організувати муринську церков. Приїзд свій заповів в часописях дуже шумно і всі ожидали его. Остаточко він приїхав. Але сей час показало ся, що він є звичайний обманець в роді польского незалежного кс. Любіча. Кольонія тамошних муринів довідала ся з певних жерел, що він зовсім не є єпископом, що его цілю є натягнути людий на гроші а відтак пропасти. З ним була якась дівчина, котру він називав своїм секретарем і котра від него утікла. Також був з ним оден мурин, котрого він називав своїм євангелистом, а котрого поліція знала яко славного картяра, много разів караного вязницею. Самозванчий єпископ бачучи, що в Вінніпегу пізнали, що за пташок він є, утік з міста.

— **Дрібні вісти.** В польскім кредитовім заведеню для торг. і пром. в Станиславові молодий урядник Бінненфельд украв 25.000 К і утік. — Коло Скольного в Стрийщині почали по полях копати бараболі, яких в осени з прчини ранного снігу не викопано. Але на жаль вся бараболя замерзла.

Оповідки.

— **Шевченкове сьвято в Дрогобичі.** Заходом гімназійної молодіжи відбудуть ся в Дрогобичі дня 24. с. м. в міській салі музикально-вокальні вечерниці в память 48. роковин смерти Тараса Шевченка. Програма. Часть I. Воробкевич: а) «Сонце ся сховало»; б) «Пробудилась Русь» мужеский хор. — Шевченко: «До Основьяненка», деклямація. — Дора: Коломийка і думка, оркестра. — Шевченко: «Гамалія», деклямація і хори в супр. фортеп. — Ouverture з опери «Норма», оркестра. — Вербицький: «Жовнір», хор мужеский. — Часть II. «Павло Полуботок» трагедия Осипа Барвіньського. Відслона III. і V. — Початок о 7. год. вечер.

— **З Золочева.** Філія руского Товариства педагогічного отвирас з днем 1. мая в Золочеві пригтовляючий курс до гімназії. За всіма інформаціями треба зголошувати ся до п. Михайла Галуциньського, проф. гімн. в Золочеві.

В неділю дня 2. мая о год. 2. по пол. в салі тов-а «Руска Бесіда» відбудуть ся загальні збори філії «Руского Товариства педагогічного» в Золочеві. Дневний порядок: 1) Відчитанє протоколу. 2) Звіт уступаючого виділу. 3) Вибір нового виділу. 4) Внесеня та інтерпеляції.

Посмертні оповістки.

— **Мальвина Климовичева**, вдова по звісним письменнику Ксенофонті, упокоїла ся у Львові по довгій недужі дня 18. с. м. в 56. році життя. В. і. п.!

— **Іван Чачковский**, емер. радник двора, б. посол соймовий і до держ. ради, упокоїв ся у Львові дня 18. с. м. в 86. р. життя. В. е. п.!

Наука, штука і література.

— **Нива**, часопись посвячена справам церковним і суспільним, містить в числі з 15. цвітня 1909 отсі статі: о. Он. Волянський: Що пишуть про „Ниву“. — о. др. Ів. Бартошевский: Де є правда і свобода: в Церкві чи поза нею? — о. Ник. Садовский: Про вільнодумство. — Середні віки в освітленю „Учителя“. — о. Йос. Ганкевич: Костели на Поділю. — о. Йос. Кравчук: О православної вѣрѣ и католической эреси. — Ом. Савчин: З російської преси. — о. Пав. Штокалко: Огляд церковного і суспільного життя. — о. Ів. Новосад: Чи справді піст шкідливий нашому народови? — З табору наших „пеступовців“. — Душпастирські помічєня, уваги і десідерати. — Всячина. — Огляд преси.

МАЛИЙ ФЕЙЛСТОН.

Порох (курява).

(Конець).

Підчас вибуху вулканів поривають гази крапелинки ляви, котра зараз стигне в воздуху. Повстає з них попіль вулканічний. Дрібний попіль йде з вітрами дуже далеко. Підчас вибуху Везувія в 79 році по Хр. несло попіль з під Неаполю аж до Палестини. В 1883 р. уносив ся попіль з одного з вулканів з островів сундайських в Азії також над нашим краєм, а так само в кількох слідуєчих літах. Догадують ся сего звідси, що тоді бували облаки дуже довго по заході сонця ясні, а се можливе тоді, коли дуже високо понад землею є частиці цїпки, що відбивають світло.

Учені, котрі розсліджували підбігунові сніги, добачували на них дрібоньку зелістуву пиль, складом не ріжнила ся она від метеоритів. Се наводило би на сю гадку, що курява доходить до нашої землі і з поза неї зі світлових просторів.

Шкідність куряви є не все і не всюди однака. Поміж частицями мінеральними можуть бути в поросі бактерії. В середиві більших міст ір. Парижа буває їх по кілька тисяч в метрі шестистінним, по селах по кілька сот. В зимі буває в воздуху менше бактерій чим в літі. Бактерії чахотки (сухот), тифа, холери, дифтерії, кору, шарлятини уносять ся в воздуху, та переносять недуги на інших людей.

Тай мінеральна пиль буває небезпечна. Порох з олова, арсеня, міді, окиси ртуті є прямо трійний, коли вдихуємо его довгий час до легких. Комнатні малярі, що мають в многох красках олово, дальше складачі (зецери) по печатнях, де в черенках є також олово, хорують дуже часто і тяжко. Недуги легких, нервові пр. епілепсія (придибка) сліпота, се частий вислід вдихання трійного пороху з олова.

Тай не трійний мінеральний порошок відкопує наше здоровле. Найнебезпечнійша тут є курява зложена з твердих частиць, о острівх гранах та кінчиках. Перед веде скло і кварц. Люди, що займають ся шліфованем скла, не переживають 40 літ. Шкідний є також порошок з паленого вапна, томасівки, цементу. Житє мулярів так як шліфєрів, є незавидне.

Порох з металів повстає при пилованю, точеню. Є він гачковато зігнений та острый. Ранить він так як курява зі скла і твердих мінералів ніжну оболонку в легких. На тих ранках множать ся скорше бактерії, та прискорюють смерть чоловіка. Навіть волокнистий порошок в ткацких варстатах і прядільнях є небезпечний, бо заліплює груди так, що трудно его виділити підчас кашлю.

З огляду на шкідність куряви належить зменшувати єї скількість, бо годі єї цілком усунути. Скроплене водою многох предметів підчас оброблюваня зменшє скількість куряви, а так само скроплюване улиць по містах. Провітрюване кімнат, саль фабричних є ковечне, так само, як часте змиванє підлог і зварядів. По варстатах, фабриках не повинні ті самі робітники все свідти в найбіль порохових місцях, але належить їх часто заступати иншими. При роботі з дуже острою пилею повинно носити ся респіратори,

т. є. прилади, що чистять воздух перед входом до легких. А вже не повинно допускати ся сухотничих робітників ніколи поміж здорових, щоби сих других не заражувати.

Г. Бобяк.

Телеграми

з дня 21. цвітня.

Лондон. Daily Tel. доносить з Царгорода, що молодотурецкі війська вже займають місто. Ніхто не спиняє вмащеровуючого війська. На улицах рух звичайний. Ворохобне війско мало прилучити ся до молодотурків, навіть ученики військової школи заявили ся за молодотурками.

Царгород. З головної команди молодотурецкого війська австро-угор. амбасадор Палавичіні дістав заяву, що цілю спровадженя війська є приверненє порядку в державі, та що чужинці можуть бути спокійні о своє житє.

Берлін. Berl. Tagebl. доносить з Царгорода, що військо під містом жадає безпроводочно врученя султанови письма з детронізацією. Всі проводирі ворохобні стануть перед военним судом і будуть засуджені на кару смерти.

Відень. N. fr. Presse доносить з Царгорода, що в султанській палаті відбувають ся наради султана з вел. везіром і міністром війни, які не мають відваги сказати султанові ясеї правди і глядають нагоди, аби єму заявити, що его уступленє з престолу є необхідне.

Царгород. В султанській пататі вєсь приготоване до виїзду султана. Всі дороговіности і скарби спаковані. Султан готовий кождой хвилі до виїзду. На тім самім кораблє англійским виїхало би з султаном 300 женщин з єго гарему.

Дяк іспитований з хорощим голосом, що умів би впровадити хоральний спів, знайде посаду в Звенигороді, п. Бучач. 39 (1—3)

РУСИНИ! Жадайте у всіх трафіках, торговлях і крамницях лише туюток і паперців з першої галицко-руської фабрики Евгєна Білінського в Збаражї.

З доходу єї фабрики йде 35% на будову церкв в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педагогічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся покликку:
Свій до свого!

Церковні річи

КРАСНІ і ДЕШЕВІ ПРОДАЄ

„ДОСТУПЛЯ“

основана руским духовенством — в Станиславові при ул. Смольки ч. 1, а у Львові при ул. Рускій ч. 20 (в каменіці „Двістра“).

Там діставє ся ріжні фєлони, чаші, хрести, ліхтарі, свічники, тапи, натєриці, кивоти, плащєнці, образи (церковні і до комнат), цвєти і всякі другі прибори. Також приймають чаші до позолочєня і ризи до направи.

Удїл вивосить 10 К (вписове 1 К), — за гроші вложені на щадничу книжку платять 6%.

29 (9—?)

До Всеческого Духовєньства і Впов. Папів!

Перша руска фірма

„Кравецкий Базар“

у Львові

при ул. Копєрника ч. 28.

виготовляє одежи всєлякого рода для Всєч. Духовєньства і Впов. Папів. На жаданє кількох осіб висилає ся кравця з пробками по замовленю. 27(9—9)

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензацийна програма

від 16. до 30. цвітня 1909.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В неділі і свята 2 представленя о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятниці High-Life представленє. Білєти вчаснійше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5.

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

у Львові, ул. Руска ч. 20.

Телефон ч. 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпечєнь „Дністер“ в р. 1895 на підставі закона о стоваришенях з р. 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти удїлу.

Цїлею Товариства є удїлюване кредиту своїм членам рільникам обезпечєним в „Дністрі“ від більше літ.

Проценти від вкладок 4%, без потрученя податку рентового.

Вкладки приймає і виплачує Каса Дирекції Товариства в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Конто в Щадничі почтовій ч. 35.527.

Конто жирове в банку австро-угор.

Вкладки щадничі К 2,848.890.—

Удїли членські К 262.994.—

Позички удїлені К 3,396.002.—

Канцелярії Товариства отворєні перед полуднем.

Розклад залізничних поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5:50	8:55	1:30	5:45	9:50
Кракова	7:25	9:50	—	8:40	2:30
Ряшева	—	—	1:10	—	—
Підволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Черновєць	8:07	—	2:05	5:57	9:30
Черновєць	—	—	—	—	12:20
Станиславова	5:40	—	—	—	—
Коломиї	—	10:20	—	—	—
Стрия	7:29	11:43	3:50	—	11:00
Пустомит	7:29	11:43	3:50	—	11:00
Самбора	8:00	10:30	2:00	—	9:10
Любіня	8:00	10:30	2:00	9:10	—
Рави рускої	7:10	12:40	4:50	—	—
Янова	8:26	1:15	5:00	9:25	10:10+
Брухович	7:10	—	12:40	4:50	8:20
Брухович	8:15	—	—	—	—
Зимної води	5:50	7:25	1:10	5:45	9:50
На Підзамче:					
З Підволочиск	7:01	11:40	2:00	5:15	10:12
Бродів	7:01	—	2:00	5:15	10:12
Курович	—	—	12:54	—	8:34
Винник	7:51	—	12:54	3:44	8:34
Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд.	вечер	в ночи
Кракова	3:50	8:25	2:45	7:00	11:15
Кракова	—	8:40	6:12	7:35	12:45
Ряшева	—	—	3:30	—	—
Підволочиск	6:20	10:40	2:16	7:45	11:10
Черновєць	6:10	9:35	2:23	—	10:38
Черновєць	—	—	—	—	2:50
Станиславова	—	—	—	2:40	—
Коломиї	—	—	—	6:03	—
Стрия	7:30	—	2:25	6:42	11:25
Пустомит	7:30	—	2:25	6:42	11:25
Самбора	6:00	9:05	4:00	—	10:45
Любіня	6:00	9:05	—	4:00	10:45
Рави рускої	6:14	11:05	—	7:10	11:35+
Янова	6:58	9:15	1:35+	3:35	6:30
Брухович	7:21	11:05	—	—	—
Брухович	6:14	—	3:35	7:10	11:35+
Зимної води	3:50	8:40	3:30	7:35	11:15
З Підзамча:					
До Підволочиск	6:35	11:02	2:31	8:08	11:32
Бродів	6:35	11:02	2:31	8:08	—
Курович	—	8:53	—	4:41	—
Винник	5:47	8:53	2:01	4:41	—

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділі означєні †.

